

Xavier Albertí dirigeix a l'Almeria Teatre Jordi Boixaderas i Clàudia Benito a 'Com dir-ho?', una obra de Josep Maria Benet i Jornet sobre el poder curatiu de l'art

Paraules que salven

JUSTO BARRANCO
Barcelona

Josep Maria Benet i Jornet com a autor. Xavier Albertí com a director. I Jordi Boixaderas com a protagonista. Un trio d'asos del teatre català que, tanmateix, lluny de buscar l'empara d'algun gran teatre públic per a la seva nova aventura conjunta, es llancen a la complicada arena de la cartellera barcelonina des del jove Almeria Teatre amb *Com dir-ho?*, una obra que mostra com la cultura, l'art, pot ser una eina de debò per salvar-nos. A la peça, que serà a la cartellera fins al 28 d'abril, una jove estudiant, encarnada per la debutant Clàudia

Benet i Jornet juga amb les expectatives de l'espectador, que només al final entén què ha passat

Benito –filla de l'actor Andreu Benito–, rep en una desagradable nit de pluja la visita d'un home madur, el professor que dirigeix la seva tesi, interpretat per Jordi Boixaderas. “La jove creu que la visita es deu a motius pedagògics, però a poc a poc descobrirà que no és així”, explica Xavier Albertí, que adverteix que *Com dir-ho?* juga amb les expectatives de l'espectador i que només en els tres últims minuts de la peça entendreà què ha passat realment i recol·locarà tot el que ha vist.

“L'espectador està desconcertat al principi, creu que sospita una textura dramàtica i argu-

L'OBRA

Una trilogia platònica

■ **Amb *Com dir-ho?*, Benet i Jornet tanca una trilogia que va començar amb *Soterrani* i va continuar amb *Dues dons que ballen*, les tres finalment dirigides per Xavier Albertí –encara que inicialment *Dues dons* l'anava a dirigir Àlex Rigola– i les tres amb dos actors en escena, jugant amb la fórmula platònica d'un protagonista i un antagonista que defensen els seus arguments oposats perquè l'espectador tregui les seves pròpies conclusions. “La fórmula del diàleg platònic ha tingut molta influència en la dramàtica del segle XX”, explica Albertí, i assenyala que si “a *Dues dons que ballen* cada espectador s'havia de donar la seva pròpia resposta sobre el suïcidi, a *Com dir-ho?* ha de valorar el paper que té la cultura en la societat”.**

mental que se li desmunta tot en tres minuts”, remarca. I encara que no vol revelar gaire cosa del que hi passa, Albertí sí que suggereix que els protagonistes estan vivint o han viscut moments d'una intensitat emocional especial, una intensitat originada per accidents i morts properes. I que l'obra mostra, diu, “el valor que té la cultura en la nostra societat, no només perquè pot millorar-nos, sinó sobretot perquè

Clàudia Benito i Jordi Boixaderas a *Com dir-ho?*

podem utilitzar-la en els moments d'un dolor més profund. L'art ens pot salvar. La cultura no és superficial, és necessària, avui més que mai davant les angoixes dels ciutadans”. “Les arts col·lectives ens han de fer entendre que no estem sols i que podem tenir força plegats”, subratlla el que des de la propera temporada serà el nou director artístic del Teatre Nacional de Catalunya en substitució de

Sergi Belbel, una nova feina que, diu de broma, ha provocat que ara hi hagi tres Xavier Albertí en un: el que negocia amb els polítics, el que mira de transformar un teatre i el que ha de programar-ho en aquests temps de profundes retallades que han obligat que l'actual direcció tanqui la Sala Tallers del TNC durant dos anys i elimini moltes funcions.

Precisament, aquest nou i im-

minent ús d'Albertí ha estat el que ha fet que *Com dir-ho?* s'estrenés immediatament. “Benet i Jornet volia que la dirigís jo, però no vol que les seves obres es representin al Lliure o al TNC, perquè no vol ocupar espai en la programació d'aquests teatres, vol deixar el buit a autors més joves”, explica Albertí, així que van anar a l'Almeria Teatre, dirigit per Víctor Àlvaro, i van tenir el sí immediat. I a tot plegat s'hi va sumar que havien pensat en Jordi Boixaderas com a protagonista, “perquè sembla escrit per a ell”, però creien que a causa de la feina que sol tenir seria impossible. Amb tot, com que finalment l'explotació que s'havia de fer de *La Bête* al Poliorama no va ser possible, Boixaderas ha pogut acceptar el rept.

Albertí vol remarcar sobretot que l'autor de l'obra, Benet i

Per Albertí, la cultura avui és més necessària que mai davant les angoixes dels ciutadans

Jornet, podria a hores d'ara repetir-se, donar-se recolzar-se en estructures que ja ha treballat, però que, tanmateix, “busca, es reinventa”. I a *Com dir-ho?*, apunta, se sent més lliure que mai i especula amb el llenguatge, començant pel títol, una pregunta sobre com dir una cosa que no se sap com dir, i per a la qual té tota l'obra per donar una resposta. Seran 65 minuts en un escenari a tres bandes amb un terra que els ha deixat el Lliure i amb què van fer *Dues dones que ballen*, amb Anna Lizaran, el coratge de la qual, diu, els ha acompanyat durant tot el procés. Seixanta-cinc minuts que tracten, conclou Albertí, “no només de la dificultat del personatge de dir el que no sap com dir, sinó que sobretot parlen de la necessària ritualització de les paraules per la qual ha de passar el personatge perquè a qui l'escolta li serveixin per a tota la vida”.●

CRÍTICA D'ÒPERA

Rossini no és divertit

Il barbiere di Siviglia

Autor: Gioacchino Rossini
Intèrprets: Mario Cassi (Fígaro); Edgardo Rocha (Comte d'Almaviva); Silvia Vázquez (Rosina); Marco Camastra (Dr. Bartolo), etc. Orquestra de la Comunitat Valenciana. Director: Òmer Meir Wellber
Producció: Grand Théâtre de Ginebra. Escenografia de Paolo Fantin.
Lloc i data: Palau de les Arts, València (9/III/2013)

ROGER ALIER

Ara que estem a punt de celebrar el bicentenari d'*El barber de Sevilla* de Rossini (1816) descobrim que aquesta òpera bufa no era gens divertida i que sort que la producció de Ginebra inventada per Micheletto/Zimmermann ens ha vingut a sal-

var de l'avorriment que li ha donat tanta fama, sotmetent tota l'obra a un ritme arxidràmic de moviment escènic, amb un escenari giratori que no para quiet, amb un bar on apareixen les inevitables prostitutes tan necessàries en qualsevol obra còmica, i tot amb un moviment escènic frenètic (ben realitzat, perquè si no encara hauria estat més caòtic).

La direcció musical discreta d'Òmer Meir Wellber s'ha permès alguna llibertat –perdonable– amb la partitura, i un comandament sobre l'orquestra que no ha estat del tot elogiable i que s'ha acoblat amb una realització que, intentant “millorar” l'obra, l'ha fet confusa, enrevessada i no especialment divertida. Situada al final del segle XX, la “posada al dia” dels incidents no casava gens bé amb l'obra: Bartolo intenta explicar que ell ja havia sentit can-

tar Caffariello –un castrat del segle XVIII– (ensenyant un disc de vinil!), i la Berta deixa les seves tasques domèstiques per a prostituir-se amb un individu altíssim, i ja no torna a casa després de la tempesta. Versió de soprano (amb *pianoforte*), en l'equip vocal el que més bé s'ha fet notar ha estat el tenor uruguaià Edgardo Rocha, que ha mostrat capacitat i una veu de tenor lleuger molt adequada, amb la qual ha aconseguit causar força impacte a l'ària *Cessa di più resistere*, que ha interpretat modèlicament.

La resta no ha tingut tan bon nivell; s'ha distingit Paata Burchuladze com a Don Basilio, tot i que en certes ocasions ha deixat anar un bramul excessiu en algun agut. Bé Silvia Vázquez (millor en el segon acte que en el primer), i correctes, per bé que poc inspirats, Cassi com a Fígaro i Camastra com a Dr. Bartolo. Adequats els altres i el cor. Tot i així, no ens hem divertit gaire.●

CRÍTICA DE MÚSICA CLÀSSICA

Fer música

Orquestra Simfònica i Cor del Teatre del Liceu

Director: Josep Pons
Lloc i data: L'Auditori (8/III/2013)

JORGE DE PERSIA

Molt públic, potser un dels divendres amb més. I sobretot molta presència de liceistes que segueixen les passes de la seva orquestra en aquesta etapa de renovació sota la direcció de Josep Pons. S'ha treballat molt entre el primer concert de la sèrie al Palau i aquest amb la *Novena* de Beethoven i el breu *Friede auf Erden* de Schönberg. Pons venia de l'Orquestra Nacional i compromisos internacionals i es va abocar aquí a assumir no només la direcció d'una orquestra amb molts problemes, sinó un compromís

de portar-la a bon port. Moltes vegades ho hem dit, té base per a això, encara que l'actual situació de crisi no hi ajudi.

I en aquesta ocasió el que va estar per damunt de tot va ser la voluntat compartida de fer bona música. I va ser una versió vibrant de la *Novena* de Beethoven, amb tempos àgils i una expressió que es transmetia immediatament del faristol al públic. Els cors van ajudar a la bona finalitat. Els solistes en canvi, definides les veus femenines, desiguel el tenor i impersonal i poc mal·leable el baix. Gran eficàcia d'algunes de les seccions instrumentals: violoncel·les, violes, trompes, fustes. Quant a concepció de l'obra, va predominar un fraseig intens, expressiu, que va donar continuïtat al discurs. Per això, al marge que és un *work in progress*, hi va haver música i una molt bona forma de fer-la.●